

Bedreigingen voor de groei in 2007

Amid Faljaoui

Het gaat goed met de Beurs van Brussel. Tussen begin juni en midden september is de index met 12 % gestegen. Na Madrid scoort Brussel daarmee het beste van alle Europese beurzen. Maar aan de andere kant dreigt de economische groei in Europa volgend jaar zwakker te zijn dan in 2006, wat voor de Europese bedrijfsleiders reden is om zich ongerust te maken.

Wat betreft groei is het tweede kwartaal van 2006 bijzonder goed geweest voor de eurozone; maar ook al zijn deze cijfers welkom, ze voorspellen in geen enkel opzicht dat onze economieën zich goed zullen houden in 2007. Als we de economen moeten geloven, wordt 2007 een jaar waarin we voor alles op onze hoede moeten zijn. In feite dreigt onze groei volgend jaar zelfs afgeremd te worden door verschillende factoren. Welke factoren zijn dat? In de eerste plaats loopt het uitbundige begrotingsbeleid van verschillende Europese zwaargewichten op zijn eind. Dat is bijvoorbeeld het geval met Duitsland, dat zijn btw-tarief in januari 2007 met drie procentpunten verhoogt, wat de koopkracht van de Duitsers en dus ook onze export zal afremmen. Deze stijging van het btw-tarief is des te onbegrijpelijker omdat Duitsland niet langer de zieke man van Europa is, in elk geval niet meer sinds een aantal maanden. De koppigheid van Angela Merkel om de btw te verhogen dreigt dus het Duitse

herstel te doen mislukken dat sinds enkele maanden wordt waargenomen. Het Franse economische dagblad *Les Echos* zegt overigens niets anders: "Het gaat goed met Duitsland, het gaat beter met Duitsland, maar dat blijft misschien niet duren. De aarzelingen van Angela Merkel, die inmiddels op het laagste niveau in de peilingen staat, zijn nu trouwens de voornaamste bedreiging voor het Duitse herstel. Sinds een jaar heerste er opgetogenheid in Duitsland dankzij Angela Merkel, haar grote coalitie en het wereldkampioenschap voetbal. De machine leek weer goed op gang te zijn gekomen: 2 % economische groei dit jaar (het hoogste cijfer in vijf jaar), tweehonderdduizend werklozen minder in twaalf maanden, een recordexport, aantrekkende investeringen en consumentenbestedingen in de laatste maanden, een daling van de overheidstekorten en een begroting die vanaf dit jaar weer aan de eisen van het Verdrag van Maastricht voldeed. Kortom, de cyclus van gezonde groei leek

goed en wel op gang te zijn gekomen." Voor Europa, en in het bijzonder voor België, was dat uitstekend nieuws, omdat Duitsland naast Frankrijk onze belangrijkste handelspartner is. Het probleem is dat men zich inderdaad kan afvragen of dit mooie scenario niet wordt bedreigd door wat er op politiek vlak gebeurt in Duitsland. In de eerste plaats omdat de grote coalitie van Angela Merkel zeer verdeeld is over het te voeren beleid. Ook in Duitsland heeft de groei geleid tot nieuwe vragen omdat er enorme belasting- en premieoverschotten zijn ontstaan. Dit jaar gaat het om een bedrag van 15 miljard euro. Wat moet er gebeuren met deze onverwachte meevaller? Moet de hernieuwde groei ook worden benut om de hervormingen van de arbeidsmarkt, het belastingstelsel en de ziektekostenverzekering te versnellen? Welke hervormingen zouden dan voorrang moeten krijgen? Over al deze vragen is de grote coalitie sterk verdeeld, merkt *Les Echos* op: "De tegenstellingen zijn trouwens omgedraaid, want de socialisten pleiten voor matiging, terwijl rechts zeer bezorgd is over de sociale problemen! In dit rumoer staat één ding echter definitief vast: de verhoging van de btw met drie procentpunten. Op 1 januari 2007 gaat het tarief van 16 % naar 19 %. Naast de stijging van de premies voor de ziektekostenverzekering verontrust deze maatregel de Duitse ondernemers omdat ze de bestedingen van de huishoudens aantast. Daardoor zou de nationale groei volgend jaar een procentpunt lager kunnen uitvallen. De maatregel heeft nu echter geen nut meer omdat een deel van de overheidstekorten door de groei kon worden opgevangen. 'Duitsland is niet meer de zieke man van Europa', legt Angela Merkel sinds enkele maanden graag uit, maar door een verkeerd economisch beleid zou het dat wel weer kunnen worden", concludeert *Les Echos*.

Vastgoed in gevaar

Maar de verhoging van de btw in Duitsland is niet de enige bedreiging voor de groei in 2007. Het feit dat Italië, een ander zwaargewicht in de eurozone, 20 miljard euro aan besparingen heeft opgenomen in zijn volgende begroting, is evenmin een goed teken. De econoom Patrick Artus heeft berekend dat dit de eurozone meer dan een half procentpunt groei dreigt te kosten! De an-

dere bedreiging voor de groei in de eurozone komt uit de Verenigde Staten. Te vrezen valt dat de Amerikaanse economie in 2007 verslapt, wat natuurlijk zeer slecht is voor onze export en dus voor onze eigen groei. De Amerikaanse neergang zal voortkomen uit de vertraging van de vastgoedsector, die verantwoordelijk is voor een derde van de banengroei in de Verenigde Staten. En als deze vertraging wordt bevestigd, zal ook die zich uiten in een kwart procentpunt minder Europese groei in 2007. Niets om ons over te verheugen dus. De laatste bedreiging, die voortvloeit uit de vorige, is dat als de Amerikaanse groei verzwakt, de FED zijn rentetarieven verlaagt, wat tot gevolg zal hebben dat de dollar automatisch minder waard wordt ten opzichte van de euro. En, nog steeds volgens de econoom Patrick Artus, zal dat onze export en dus onze groei met 0,2 procentpunt benadelen. Kortom, daarom is het helaas zeer waarschijnlijk dat de groei van de eurozone in 2007 lager is dan in 2006.

250 dollar per vat

De laatste dreiging die vermeld moet worden, is de olieprijs. Gezien de verbetering waarmee Iran zich van een kernwapen wil voorzien, verbaast het grote publiek zich het meest over het geduld dat de internationale gemeenschap met Iran heeft. Waarom wordt zoveel omzichtigheid betracht met dit land? Waarom worden niet meteen economische sancties toegepast? Temeer daar dit sluimerende conflict van invloed is op de olieprijs en dus op onze economische groei. Op deze eenvoudige vraag past een genuanceerd antwoord. In de eerste plaats hebben sancties en andere economische embargo's niet zo veel uitgehaald in het verleden. Het aantal mislukkingen is helaas groter dan het aantal successen. Voorbeelden? Het economische embargo tegen Rhodesië en Zuid-Afrika ten tijde van de apartheid heeft niet het verwachte effect gehad. En ondanks vijftig jaar Amerikaanse sancties tegen Cuba houden de gebroeders Castro het eiland nog steeds in een ijzeren greep. Wat Irak betreft, hebben de media die voor een embargo pleitten, wel gezien dat dit deels is afgewend door enkele corrupte figuren die zich hebben verrijkt via het olie-voor-voedselprogramma. En laten we verder niet vergeten dat de sancties die destijds

tegen India en Pakistan werden genomen, niet konden verhinderen dat deze twee landen de kernbom in bezit kregen. Kortom, sancties of een embargo zijn niet het beste middel. En dan nog zou de internationale gemeenschap zich ervan moeten vergewissen dat Rusland noch China zijn veto tegen eventuele sancties zou uitspreken in de Verenigde Naties. Deze twee landen hebben grote economische belangen in Iran en weten dat ze de eerste indirecte slachtoffers zouden zijn als een embargo werd ingesteld op de verkoop van wapens of de levering van aardolie. In de tweede plaats is het effect van een verondersteld groot conflict met Iran al ingecalculeerd door de economen. De prijs van een vat ruwe olie, die tijdelijk een nieuw evenwicht heeft gevonden op het niveau van 64 dollar, zou recht omhoogschieten naar 105 dollar. Het probleem is dat de stijging van de olieprijs boven de fatale drempel van 85 dollar uiteindelijk van invloed zou zijn op de inflatie. De laatste maanden, toen de olieprijs rond 70 dollar schommelde, konden de bedrijven op hun marges beknipten, zodat ze hun verkoopprijzen niet hoefden te verhogen. Maar wat als de olieprijs morgen blijvend hoger is dan 85 dollar? Het antwoord is helaas vrij duidelijk: de inflatie zal automatisch stijgen. En wie stijging van de inflatie zegt, zegt stijging van de rentetarieven en dus vertraging van de economische groei. De kans op groei in 2007, die volgens sommige economen toch al in gevaar lijkt te zijn, zou dan definitief verkeken zijn. Kortom, een econometrische simulatie leert dat het

dan niet lang duurt voordat we weer aan het begin staan van een recessie zoals in de periode na de oliecrisis van begin jaren tachtig. In dit worstcasescenario is natuurlijk geen rekening gehouden met de economische afhankelijkheid van Iran. Hoewel Iran de op één na grootste olie-exporteur ter wereld is, moet het land 40 % van zijn benzine importeren, omdat het niet over de noodzakelijke raffinaderijen beschikt. En zonder haar olie-inkomsten zou de regering nu geen maatschappelijke rust kunnen kopen door zulke fundamentele consumptiegoederen als brood en diesel te subsidiëren. Vandaar de vraag: als China en Rusland vol op de rem gaan staan om hun economische belangen niet in gevaar te brengen, als de Verenigde Staten niet kiezen voor een militaire oplossing uit angst om betrokken te raken bij een derde militair conflict (Afghanistan, Irak) en als de Europeanen hun tijd verbeuzelen na het Libanese fiasco, welke mogelijke sancties blijven dan over, behalve het vernederende verbod voor de hoogwaardigheidsbekleders van het Iraanse regime om naar het buitenland te reizen? Niet veel. En daarom deinzen sommige merchant banks er nu niet meer voor terug om zich het worstcase-scenario voor 2007 voor te stellen: een blokkade door Iran van de straat van Hormuz, waarlangs 31 % van de wereldproductie wordt doorgevoerd. Als dit scenario bewaarheid wordt, zou de olieprijs een niveau van 150, 200 en zelfs 250 dollar bereiken. Daar kunnen we beter niet aan denken! ●